

Täysistunto

Perjantai 11.2.2022 klo 12.59—13.09

6. Lakialoite laiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 58/2021 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan. — Avaan keskustelun. Edustaja Hopsu, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

13.01 **Inka Hopsu vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden 2021 alussa Maahanmuuttovirasto ilmoitti Espoon Nihtisillassa sijaitsevan vastaanottokeskuksen toiminnan päättämisestä alkuvuodesta 21. Turvapaikanhakijoiden siirrot toisiin vastaanottokeskuksiin alkoivat huhtikuun aikana. Yksikön toiminta päättyi 30.6. mennessä. Nihtisillan vastaanottokeskus oli poikkeuksellisen suuri yksikkö, noin 450 paikkaa, joten lakkauttamispäätös vaikutti satojen ihmisten ja heidän lähipiirinsä elämään Suomessa.

Vastaanottokeskukset ovat toimineet satojen ihmisten koteina jo vuosien ajan, osalle jopa 5—6 vuoden ajan. Vastaanottokeskuksen toiminnan lopettaminen merkitsi sen asukkailla siirtoa toisille paikkakunnille. Osa Nihtisillan vastaanottokeskuksen asukkaista oli ollut työelämässä jo pitkään, toiset olivat saaneet opiskelupaikan. Tällaisessa tilanteessa siirrot uusiin asumisyksiköihin, jotka saattavat usein sijaita satojen kilometrien päässä, katkaisevat pahimmillaan työsuhteet ja syntyneet ihmissuhteet sekä pakottavat keskeyttämään opintojen jatkamisen. Lapsiperheiden kohdalla lasten kouluihin oli uhkana tulla vaihdoksia, jotka eivät yleensä helpota koulupolkua. Terveysten liittyvät hoitosuhteet voivat myös katketa. Mikäli yksilöllä on käynnissä työperusteinen oleskelulupahakemus, vesittyy se samalla, kun työpaikan menettää muuton vuoksi.

Vastaanottokeskuksen asukkailla on tällaisessa tilanteessa teoriassa mahdollisuus hakeutua yksityismajoituksen piiriin, mutta ilman oleskelulupaa ja henkilötunnusta on käytännössä melko mahdotonta vuokrata asuntoa yksityisiltä markkinoilta. Nihtisillan tapauksen osalta turvapaikanhakijoiden mahdollisuudet jäädä pääkaupunkiseudulle rajoittuivat asukkaiden mahdollisuuksiin löytää majoitus ystävien tai tuttavien luota.

Monet toimijat, kuten Setlementtiasunnot, Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö HOAS ja Espoon Asunnot, olisivat olleet potentiaalisia ja halukkaitakin asunnon vuokraajia, mutta laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta rajaa turvapaikanhakijat ja oleskelulupaa vasta hakevat kansainväliset ihmiset pois mahdollisista vuokralaisista. Tämä laki pitää yllä myös tilannetta, jossa moni asukas niin sanotusti lai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2022 vp

tostuu asuessaan useita vuosia vastaanottokeskusten tyyppisissä oloissa esimerkiksi ilman omaa huonetta.

Arvoisa puhemies! Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA vastaa valtion asuntopolitiikan toimeenpanosta. ARAn keskeisimpinä tehtävinä on kehittää kestävä, laadukasta ja kohtuuhintaista asumista sekä tukea pieni- ja keskituloisten kotitalouksien ja erityisryhmien asunto-olojen parantamista. Valtion tuella rakennettuja vuokra-asuntoja eli ARA-vuokra-asuntoja on noin 355 000. ARA-vuokra-asuntoja omistavat kunnat ja muut julkisyhteisöt sekä yleishyödylliset yhteisöt, jotka valitsevat asuntoihin asukkaat ja määrittävät vuokrat. Asukkaiksi on säännösten mukaan ensisijaisesti valittava kiireellisimmässä asunontarpeessa olevat, vähävaraisimmat ja pienituloisimmat hakijat.

Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta sääntelee ARA-vuokra-asuntojen asukkaiden ja asuinkäytön ehtoja. Vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 11 §:n mukaan asukkaaksi voidaan valita Suomen kansalainen ruokakuntineen.

Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta jättää kuitenkin huomioimatta muun muassa kansainvälistä suojelua ja oleskelulupaa hakevien ihmisten tilanteen. Ja koska meillä osa lupaprosesseista on venynyt todella pitkiksi, 5–6 vuotta saat-
taa asua Suomessa ilman käytännön mahdollisuutta vuokra-asuntoon. Esimerkiksi turvapaikanhakijat, joiden turvapaikkahakemuksen käsittely voi kestää useita vuosia, eivät voi näin ollen hakea kuntien tai muiden julkisyhteisöjen hallinnassa olevia vuokra-asuntoja.

Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden, niin yksilöiden kuin perheidenkin, kotoutumisen turvaamiseksi sekä työn ja opintojen jatkumisen mahdollistamiseksi esitän vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 11 §:ää muutettavaksi niin, että ARA-vuokra-asuntoihin hyväksytään asukkaiksi niin kansainvälistä suojelua hakevat turvapaikanhakijat kuin muut oleskelulupaa hakevat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

13.06 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Inka Hopsu nosti esiin tällä lakialoitteellaan poikkeuksellisen ison kysymyksen yksilötasolla ja ehkä jopa laajemminkin yhteiskunnan tasolla. Kysymys on siis vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalojen lainojen lainaehdoista ja siitä, että ne koskevat vain suomalaisia eivätkä esimerkiksi ihmisiä, jotka ovat kansainvälistä suojelua tarvitsevana asettumassa Suomeen: hakevat meiltä turvapaikkaa, hakevat oikeutta pystyä toimimaan tässä maassa, asuvat pitkään Suomessa, kuten edustaja Hopsu tässä viittasi, mahdollisesti tällaisessa tällä tavalla oikeudettomassa tilanteessa, ovat ehkä opiskelemassa, heillä on perhe mukana, ovat ehkä työelämässä jo mukana, ja sitten tapahtuu tilanteita, äkkinäisiä siirtoja, mihin te muun muassa viittasitte omassa esityksessänne.

Tämä on sikäli periaatteessa iso kysymys, että nämä yksilöt ovat globaalimitassa ja myöskin Suomen mitassa haavoittuvimpia kansalaisia. Meillä tietysti turvapaikkamenettelyssä tarkistetaan heidän taustansa, mutta he ovat potentiaalisesti niitä ihmisiä, jotka ovat vailla suojaa omassa kotimaassaan. Ja perusihmis-oikeus ja -velvollisuus — tasavallan presidenttikin puhuu nykyisin ihmisvelvoitteista — on suojella elämää, suojella toista ihmistä, suojella ihmiskuntaa. Tässä mielessä on annettava suojaa — myöskin Geneven sopimus sen takaa — näille ihmisille. Totta kai meidän täytyy saattaa oma lainsäädäntömme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2022 vp

sellaiseksi, että nämä ihmiset, haavoittuvat ihmiset, pystyvät sitten asettumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, jos ne muut edellytykset oleskeluluvalla ovat täyttymässä. Ja tässä suhteessa kannatan voimakkaasti tätä edustaja Hopsun tekemää lakialoitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

13.08 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kiljuselle hyvästä puheenvuorosta.

Vielä haluan korostaa, että tässä olisi tosiaan ollut asunnon tarjoajia, jotka eivät tämän lainsäädännön takia pystyneet omia asuntojaan tarjoamaan, esimerkiksi Setlementtiasunnot. Eli tässä ei ole kysymys siitä, että joku kiilaisi toiset asuntojonossa, vaan siitä, että mahdollistettaisiin asunnon vuokraaminen kaikille tarvitsijoille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.